

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE

M. A. (PARANGAT) SOCIOLOGY

EXAMINATION: DECEMBER - 2022

SECOND SEMESTER

Subject: Rural Sociology - II (SCBCS-17-214)

Date: 20/12/2022

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Choose the correct answer from the given options. (05)

1. In ancient period land ownership was .....
  - a) private
  - b) communal
  - c) individual
  - d) none of these
2. .... is the author of book 'Caste and Economic Frontier'.
  - a) Bailey
  - b) Dubey
  - c) Srinivas
  - d) Desai A. R.
3. Rural to urban migration is ..... migration.
  - a) internal
  - b) international
  - c) external
  - d) none of these
4. .... is the founder of Panchayat Raj system in India.
  - a) Balwant Rai Mehta
  - b) Sunderlal Bahuguna
  - c) Vinoba Bhave
  - d) Sir Daniel Hamilton
5. On ..... community development project was launched in India.
  - a) 2nd October 1952
  - b) 14th November 1953
  - c) 14th August 1951
  - d) 26 December 1950

Q. 2. Write Short notes on. (Any Five) (10)

- 1) Poverty – meaning
- 2) Definition of migration
- 3) Peasants
- 4) Landless labour
- 5) Community Knowledge
- 6) Globalization

Q. 3. Answer in brief. (Any three) (15)

- 1) Causes of rural poverty
- 2) Panchayati Raj system
- 3) Local self government
- 4) Sustainable agriculture

Q. 4. Answer in detail. (Any Two) (30)

- 1) Write an essay on political economy of rural India.
- 2) Explain Factors responsible for migration.
- 3) Prepare a detail note on community development programme.

मराठी रूपांतर
ग्रामीण समाजशास्त्र भाग - २ (SCBCS- 17-214)

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- प्र. १. खाली दिलेल्या चार पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (०५)
१. प्राचीन काळात जमिनीची मालकी ..... होती.
- अ) खाजगी ब) सामुदायिक
क) वैयक्तिक ड) यापैकी कोणतेही नाही
२. 'Caste and Economic Frontier' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.
- अ) बेली ब) दुबे
क) श्रीनिवास ड) ए. आर. देसाई
३. ग्रामीण - नागरी स्थलांतर ..... स्थलांतर होय.
- अ) अंतर्गत ब) आंतरराष्ट्रीय
क) बहिर्गत ड) यापैकी कोणतेही नाही
४. भारतातील पंचायत राज्य व्यवस्थेचे ..... हे जनक होत.
- अ) बलवंतराय मेहता ब) सुंदरलाल बहुगुणा
क) विनोबा भावे ड) सर डॅनियल हॅमील्टन
५. भारतामध्ये ..... या दिवशी समुदाय विकास योजनेचा प्रारंभ झाला.
- अ) २ ऑक्टोबर १९५२ ब) १४ नोव्हेंबर १९५३
क) १४ ऑक्टोबर १९५१ ड) २६ डिसेंबर १९५०
- प्र. २. टिपा लिहा. (कोणत्याही पाच) (१०)
- १) दारिद्र्य-अर्थ
२) स्थलांतर-व्याख्या
३) शेतकरी
४) भूमिहीन मजूर
५) समुदायाचे ज्ञान
६) जागतिकीकरण
- प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (१५)
- १) ग्रामीण दारिद्र्याची कारणे
२) पंचायत राज व्यवस्था
३) स्थानिक स्वराज्य संस्था
४) चिरंजीवी शेती
- प्र. ४. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (३०)
- १) ग्रामीण भारतातील राजकीय अर्थव्यवस्था यावर निबंध लिहा.
२) स्थलांतराला कारणीभूत घटक स्पष्ट करा.
३) समुदाय विकास योजनेवर सविस्तर टिपण तयार करा.